

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

- אלקיס בני קים Berlin, pp. 61, 71, 104. Tribal name.
 מתא אלקצבה Oxford 2522, 2523. H. القصة
 מתא רבאח Oxford 2498. H. رباحة
 אלרעיבי Brit. Mus. Orient. 2365. ? رعين
 שעתמה Oxford 2328.
 חנעם Oxford 2338; Brit. Mus. Orient. 1482. H. تناعم
 אלחנעמי Brit. Mus. Orient. 2212. Id.
 אלחרבי Berlin, p. 73.

II.

YERAḤMEEL BEN SHELOMOH.

SINCE the year 1887 new evidence has come to light for the history of the Yosippon-text. In that year the Bodleian Library acquired, from the late R. N. Rabinowitz, a manuscript (now MS. Heb. d. 11) consisting of 388 leaves on vellum, quarto, written in an old German Rabbinical character. (The general number will be found in the Supplement to my Catalogue, which will shortly be completed.) I have already spoken of this MS., and given some quotations from it in Grätz's *Monatsschrift* for 1887, p. 504 sqq. According to the fragment of a calendar at the beginning of the volume it appears to have been written in the year 1325 A.D. by Eleazar b. Asher hal-levi. Among the various treatises which it contains is the greater part of the text of Yosippon, in which the name of the compiler, Yerahmeel, frequently occurs, and a יסיפון הגדול is also mentioned¹. The writer is sometimes called in full, Yerahmeel ben Shelomoh הירחמאלי, and sometimes simply ירחמאל. Thus on fol. 26 the copyist says יישר בעיני אלעזר לכתוב כאן מתחילת היוסיפון הגדול לפי שהוא עניין כעניין זה והוא הלוי. Then follows a short passage of Yosippon, agreeing in the main with the ed. princeps, from ובני יפת נומר

¹ On ff. 152^b and 153 are marginal references, in an Italian cursive hand, to a יסיפון ניצרי (see my *Med. Jew. Chron.*, I, p. xx, note 5).

to בְּחִינֵי דְּרִיזִי, after which the copyist continues עד כאן עברי היוסיפון והכתוב שלאחריו המתחיל ויהי בהפיץ יי אכתוב אצל This would seem to imply that the long introductory passage beginning (fol. 22) אדם הוליד שלשה בנים, which differs altogether from Yosippon, is also by Yerahmeel. On the next page (fol. 27) the compiler again introduces his name, ומצאתי אני ירחמאל, בספר סתרבין again. On fol. 29 we read בספר נקולאום בספר ירחמאל מצאתי בספר נקולאום, and on the same page וירא יי אליו, and on the same page במדמשק כי שכונה אחת היתה וגו' באלוני ממרא • ויוסיפון אום כי אברם ישב באלון וגו'. Thus the early history is a compilation made by Yerahmeel from various sources, including Yosippon. On fol. 35 Yosippon is resumed: גם פה יישר בעיניי לחזור לספר יוסיפון במקום שהנחתי בתולדות: בספר אדם שם אנוש וגו' בני נח • כי היוסיפון התחיל ספרו אדם שם אנוש וגו' and the writer then fulfils his promise of continuing the Yosippon text from the passage ויהי בהפיץ. On fol. 36^b he breaks off again with the words היוסיפון • ואחריו כתב היוסיפון ממלכות דריש . . . ואכתביהו במקומו בעה כולו ככל הנמצא כתוב בספר היוסיפון דריש . . . ואכתביהו במקומו בעה כולו ככל הנמצא כתוב בספר היוסיפון. The passage, which contains a very short account of the seven kings of Rome, has at the end the name ירחמאל. He next appears (fol. 68) as the translator of the Aramaic parts of Daniel into Hebrew. The heading is עֵן רַבַּת הַכֶּמֶת מְבִינִים אֶל לֶשׁוֹן עִבְרִי מִמְּבִינֵי לֶשׁוֹן אַרְמִית אֶעֱתִיקֶהוּ מִלֶּשׁוֹן אַרְמִית אֶעֱתִיקֶהוּ מִלֶּשׁוֹן אַרְמִית לֶשׁוֹן עִבְרִי סֵפֶר דְּנִיָּאל בִּיד יי עֲלֵי הַשִּׁבְלִי: and at the end דבר התרגום אשר לרניאל ויתר חזיונותיו אשר חזה הלא הם כתובים בלשון עברי בספר דניאל אשר ליהודה ולכן דלגתיהו: הנה נא הואלתי לכתוב את ספר היוסיפון הגדול כמו שהעתיקהו הירחמאל. Instead of going on with the Yosippon, however, the copyist gives on the next page (fol. 73) the song of the three children in Aramaic (see Dr. Gaster, *Proceedings of the Society of Biblical Archaeology*, 1894 and 1895), preceded by an introduction, bearing the acrostic of Yerahmeel, which is given below in full. At the end of the song he says עד כה סופא דמלתא די לא כתיבתא בספר יהודייא: מכאן ואילך

העתיק ירחמאל מתורום ויוסיפון בישראל ועתה יישר בעיניי, On fol. 113, לספר המעשים אשר נעשו אחריה כי אני ירחמאל בֶּרְ שְׁלֵמָה אֹמֵר כִּי כָל לְסֵפֶר הַמַּעֲשִׂים, continuing as in the editions (Breithaupt, p. 309¹). He then explains his own method: ואני ירחמאל בן שלמה ליקטתי דברים מספר יוסף בן גוריון ומספרי סופרים אחרים אשר כתבו מעשה אבותינו ואגדתי אותם במגילה אחת: וידבר יוסף בן גוריון. בספרו ונו (Breithaupt, p. 311, chap. xvii). The text of Yosippon ends thus (fol. 197): עַד הֵנָּה קִין יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ וְעַם יִי וְנַחֲלָתוֹ יְהִי רְצוֹן חֲסֵדוֹ מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם שִׁיחֻמוֹל וִיחֹס עַל עִירוֹ וְעַל בֵּיתוֹ וְעַל הַיִּבְלֹ וְעַל מְקָדְשׁוֹ וְעַל עַמּוֹ וְעַל נַחֲלָתוֹ בְּמַהֲרָה בִּימֵינוֹ אָמֵן: Then follows a curious addition, probably by Yerahmeel, of which I have given a part in my *Med. Jew. Chron.*, I, p. 190.

Quite distinct from the additions to Yosippon are the poetical pieces at the beginning of the volume, and an extract (fol. 257) on the Day of Judgment, מספר ירחמאל, which are given below in full. Beyond what is to be found in this volume, little is known of this author except a few poetical pieces in MS. Opp. 697, fol. 53 sqq. (no. 2079 in my Catalogue), some of which also occur in MS. d. 11, and two liturgical compositions mentioned by Zunz (*Literaturgeschichte*, p. 486), though the indication of his original source is not very clear (A. f. ? = Ancien fonds). In my *Mediaeval Jewish Chronicles*, I, p. xxi, I gave a brief summary of what could be gathered as to Yerahmeel. At that time I had only read the MS. cursorily for the purpose of roughly estimating its contents. Since then I have seen the essay of the late Dr. J. Perles (*Grätz-Jubelschrift*, 1887, p. 22 sq.), and Dr. Gaster's article on Theodotion's additions to the Book of Daniel (quoted above), both of whom call attention to Yerahmeel. I have, besides, been able to make a very careful examination of the MS., which has confirmed me in my original conclusion that Yerahmeel must have lived about the eleventh century in South Italy (Magna Graecia).

¹ References are given to Breithaupt's edition as being more accessible than the ed. princeps.

He also used the Greek Josephus, or at least must have known Greek. Dr. Perles, who saw the MS. while it was still in the possession of Rabinowitz, points out (*op. cit.*, p. 22) the reference to Nicolaus of Damascus (see above) and to Strabo. The latter runs as follows (MS. fol. 27):

ומצאתי אני ירחמאל בספר סתרבין הכפותורי (so) כי נמרוד בן שם היה כי כאשר היה נח בן מאת שנה נולד לו בן במדמותו (so) ובצלמו ויקרא את שמו יוניתם • ויתן לו נח אביו מתנות וישלח אותו בארץ איתן ויאחו בה עד ים אֵלִי־אֹבֹבֶרָא • וילך נמרוד הרשע אל יוניתם ללמוד מחכמותיו כי רוח אלהים בקרב • וירא יוניתם באיטרולוניא (so) כי בא אליו נמרוד הרשע ולקח עיצה ממנו • היאך היה יכול למלוך • ויבא ויפתר לו את פשר ארבעת המלכים אשר ראה דניאל ויאמר יוניתם לנמרוד כי בני אשור ימליכו:

As far as I can judge, it is unlikely that at the time Yerahmeel wrote (probably in the eleventh century), there was any Latin version of either Nicolaus or Strabo in existence. Moreover, the text published by Dr. Gaster (from the Bodleian MS. ?) tends to show that Yerahmeel knew Greek, and the same appears to be the case from the forms of some of the geographical names. The following passage is selected as an instance (fol. 26^b):

ובני שם עילם עִלְמִיטָם • אשור אֲשִׁירָא • ארפכסר קִלְדִּיאָה • לוד לְדִיאָה • ארם שִׁירִי ובני ארם עוין אשר איוב נולד שם • גתר קֶרְנָנִי • מִינֶשׁ • ואלה חנו מנהר פרס עד ים אוקיינוס: ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען • כוש נקראת אֶתִּיּוֹפִיאָה • מצרים אִיּוֹפְטָא • פוט לִיבִיאָה • כנען ארץ ישׂר • ובני כוש סבא וחווילה וסבתא ורעמה וסבתבא • ובני רעמה שבא ודרן • סבא סבאים • ערביא • ואִינְדִּיאָה • חווילה גִּיתוּלִי • סבתא אֲשֶׁתְּכִרִי • סבתא ורעמה לא מצאתי:

It has already been rightly observed by Dr. Trieber (*op. cit.*, pp. 386 sqq.) that the text of Yosippon, or, at any rate, part of it, is based on Greek sources; and with this view Prof. S. Fraenkel also agrees (*loc. cit.*, p. 421). It is certain that in Magna Graecia, as in Constantinople, Greek was the vernacular language, and would therefore be used by the Jews. We thus arrive at the twofold conclusion that both the compiler of Yosippon and Yerahmeel used Greek

authorities, and must have lived in Magna Graecia. The date of Yerahmeel, however, is as obscure as his own compositions. In his poetry he uses the metre אלהיך (see my *Mlechet ha Schir*, p. 7, Breslau, 1865), and most of the pieces in the two Bodleian MSS. deal with mathematical puzzles. He is also quoted as the author of a grammatical work in the ערוגת הבשם of Abraham b. Azriel, who lived in the thirteenth century (see *Monatsschrift*, 1877, p. 365, and 1882, p. 364). He was, moreover, a liturgist (see the pieces below, p. 385 sq.), and according to a note in MS. d. 11, fol. 377 (אסדר המולות כמו שסדרם הירחמאלי) he wrote on astronomy, but there is no evidence that the treatise which follows on fol. 378 is by him. A heading to one of the pieces refers to רש, and probably also the beginning of another (כפירוש רבי שלמה). If קוליניש, in the heading of the first piece given below, means Cologne, then no doubt רש is the famous Rashi, and the R. Shemuel mentioned in the commentary (p. 373, below) would be his grandson, who lived in the twelfth century. On the relations existing between the Jews of the Rhine and of Italy, see Prof. Chwolson in the *Sammelband* of the *Mekize Nirdamim*, loc. cit., p. 4. It is possible, therefore, that Yerahmeel paid a visit to his brethren in the Rhine-land either in the eleventh or twelfth century. He cannot well be later than that date, but he may be contemporary with the author of Yosippon, if he is not himself the author of part of Yosippon. It may be added that the fact of his not being mentioned by Mosconi in the preface to Yosippon is no real objection to this view. A Jew writing in Spain in the fourteenth century might well be ignorant of the literary activity of South Italy two or perhaps three centuries previously.

In order to give the reader an opportunity of judging of this curious and almost unknown author, I subjoin all the compositions of his at present known (except the additions to Yosippon) from the Bodleian MSS. no. 2079 and d. 11. Perhaps some other scholar may find in them further indications of place and date.

I have much pleasure in expressing here my thanks to my friend Mr. Cowley for copying the Hebrew and Arabic passages (some of which are very difficult to read), and for his help throughout this article, wherever my failing sight required. I am also indebted to my friend Dr. M. Friedländer for reading the Hebrew texts of Yeraḥmeel.

¹ מציאת כמה אוזים או עזים יקנה כמה שחשב פשיטים קוליניש

אנוש חשב עלי כמה לוזים •	אני נבר ירחמאל בחרזים •
אזי אדעה ואוסף לו לכל זוז •	פרוטה או רביע ² בחפזים •
וילך לו ויקח הרביעים •	ויקנה במ לאחת מאוזים •
בשומת האווא ³ יקנה במ •	לכל מה נשאר עליו ברוזים •
והן הנה חמשה הקנה לו •	וכן יעשה לעין רואים וחוזים •

⁴ מציאת חלוקת שנים עשר סאין

שני רעים בחלקם יחלקו •	שנים עשר סאין הם בחלוקה •
ועמהם שני כלים לברם •	סאה שבעה לאחת מחזיקה •
והשני לחמש הוא יהכיל •	אמור נא לחלוק זה בצדקה •
לחלק זה לכה אל איש ירחמאל •	אשר כל טעמו כדבש מתוקה •
ויגיד לך לחלק החלוקה •	בלי עיוות בחכמתו עמוקה •
ימלא הכלי משבעה לו •	יריקהו בשל חמש מריקה •
ויחזור וישפכוהו אל כלי רב •	לחמש יעשה כן בשתיקה •
וישאר עוד בתוך שבעה שנים •	ירקם נא בחמש ביציקה •
וכלי שבעה מחזיק ימלא •	שנייה ויריקהו בבוקה •
בתוך חמש שבו סאין שנים •	שלשה יתנה בו עד מחזיקה •
בשבעה ישאר עוד ארבעה •	וישפוך את בחמש לו לחלוקה •
בתוך גדול וארבעה יהריק •	בחמש עוד ימלא לו כחוקה •
לשבעה ויתנה הסאה בחמש •	וששה ישארו בו בעניקה •
הרי ששה בשבעה נשארו אז ⁵ •	וחמש עם סאה הוא בחזקה •

⁶ סזים

יִפְּיָה רֹחַ חַיִּים מִפְּרִיחַת אֶדְרוֹן לְחָשִׁיב בֵּי רֶב שֶׁכֵּל לְחִשְׁבִּיל מָה
נָעַם עַל חֵיךְ וּמָה נִחְמַד לְעֵין כִּי מַעַץ חַיִּים נִגְמַל בּוֹסֵר לִנְטֹעַ

¹ MS. Opp. 697 (Heb. MSS. Catal. no. 2079), fol. 53, and = d. 11, fol. 1^b.

² d. adds או. ³ d. האוואה. ⁴ = d. 11, fol. 2. ⁵ d. אוי. ⁶ = d. 11, fol. 1^b.

נעים ונידולי הקדש יסוד העולם המה אבות¹ הנבורים אנשי
השם הואלתי אני הצעיר ירחמאל לתוות² ימי חייהם
ובחדשם נמצא תולדותם וכמה נולד זה³ לאחר זה

• ידעית תולדות אבות אחקק •	• בתולדותם איש על שנתו •
• ראובן הבכור קדם לשמעון •	• שנתים ולא ימים בלידתו •
• חרשים בן שנתים ללוי •	• וי ימים הלא שמעון קדמתו •
• מעט קדם לרן לוי בחמש ⁴ •	• חרשים ותשע ימים בצאתו ⁵ •
• אמת דן תשעה חרש ושבעה •	• ימי שבת יהודה דן טרמתו (?) •
• לנפתלי הלא קדם יהודה •	• כז יום ותקופה עם שנתו •
• בבא גר הקדים לו לנפתלי ⁶ •	• בלז ימים ושנה ילדתו •
• רבות ימים כעשרים ושלשה •	• וז חרש גר ליששכר היותו •
• שאל כמה לאשר יששכר •	• כשנה וחצי בכ יום פחתו •
• ליוסף הקדים אשר שמנה •	• וכ ⁷ יום וארבע חרש היותו ⁸ •
• מנת יוסף בקדם לזבולן •	• כשבעה יום ואב ⁹ חרש חנותו •
• הלא קדם לבנימין וזבולן •	• תשע שנים ורל ימים כמותו •
• הבורת זה כנולדו בשתים •	• עשרה שנה בני יעקב ובתו •
• זעיר מהם כנולד באפרתה •	• בפרן ארם ליא ילדתו •
• קדוש יעקב שאריהם יברך •	• וזרעם יזכו לעד ראותו •
• ראובן הוא ¹⁰ הלא נולד בכסלו •	• ביז בחדש מחציתו •
• אזי ¹¹ היה כבן מאה ועשרים •	• וחמש הוא כצאת נפשו במותו •
• מאת שנה ועשרים הם לשמעון •	• וכא בטבת הולדתו •
• צוות הוא ק ולז שנים ללוי •	• ויום אחד בניסן יקרתו •
• אמת דן הוא כבן מאה וכז •	• באלול הוא אזי נולד בעתו •
• מאת שנה וחמש ליהודה •	• בטז יום בסיון יפעתו •
• נפתלי בתשרי בחמש בו •	• ומת בן ק ולא שנים בחייתו •
• וגר נולד במרחשון בי בו •	• ומת בן ק וזח מחרתו ¹² •
• ויששכר באב נולד ביבעה •	• ומת בן ק וכז חייתו •
• ואשר בשבט נולד בח בו •	• ומת בן ק ויצאה נשמתו •
• ויוסף הוא בא בו בתמוז •	• בקי מת במצרים נחתו •
• זבולן הוא בתשרי בו בשבעה •	• ומת בן ק ויז בביתו •
• ובנימין ליא במרחשון נולד •	• ולא נודע קצותו •

¹ d. om. ² d. adds מספר. ³ d. נולד. ⁴ d. כחמש. ⁵ d. לצאתו. ⁶ d. נפתלי. ⁷ d. ול. ⁸ d. חייתו. ⁹ d. ויז. ¹⁰ d. om. ¹¹ d. אז. ¹² d. מדרתו.

ומלך הכבוד ישית נוספות עליהם אשר ירבו על
העיקר וזרעם לפניו יכון • ונפשות אמוני שוכני עפר
ינוחו בשלום :

- ¹ אִיִּסְדָּ סוּד בַּמֶּאֱזֵנִי מִשְׁקָלִים •
נְכוֹנִים הֵם עָלַי שְׁפָתַי אֲנֹשִׁים •
יְדוּעָה חֲכָמַת הָאֵשׁ יִרְחַמְאֵל •
יְמִינִי תֹארוֹג רִקְמַת צְבָעִים •
רְבִיעִית הַתְּעוּדָה נָא אִפְרָשׁ •
חֲבָרִים יִרְאוּ אִם הֵם נְכוֹנִים •
מְנוּיִם אֲצַבְעֵיִם עָלַי •
אֵמֶת כִּי אֲצַבְעֵיִם בְּרוּם •
לְאִמָּה הוּא עָלַי אִמָּה מְשׁוּעֵר •
בְּשֵׁלֶשׁ רוּם שְׁמָנָה עֶשְׂרֵה הֵם •
רָאָה שֶׁשָּׁה טַפְחִי נָא תַחֲלֶקֶם •
שְׁמַע תִּמְצָא בְּכָל חֶלֶק וְחֶלֶק •
לְאַרְבַּעִים סָאָה חֶלֶק לִשְׁשׁ •
מִנֶּת כֶּשֶׁתִי סֵאִין וְחִצֵּי יִהְיִיל •
הֵלֵא תוֹסִיף חֲצִי חוֹמֶשׁ עָלַי כָּב •
חֲצִי חוֹמֶשׁ וְאַרְבַּעַת חוֹמֶשִׁים •
זָקֹנָף גַּם לַחֲמֵשׁ הַחֲלָקִים •
כָּלִי אִמָּה עָלַי אִמָּה בְּרוּם יִזְּ •
סָאָה וְחֲצִי סָאָה הִנֵּה בְּלוּגִין •
וְנִמְצָא הַכָּלִי רוּם יִזְּ חוֹמֶשִׁים •
וְאוֹרֵךְ הַכָּלִי תִמְדוֹד וְרוּחָבוֹ •
תַּחֲלֶק שֶׁשׁ רְצוּעוֹת שִׁים לְאוֹרֵךְ •
וּבֵין אוֹרֵךְ וְרוּחָב לֹו טַפְחִים •
עָלַי טַפַּח הֵלֵא מַחְזִיק כָּלֹו לֹוג •
וְנִמְצָא הַכָּלִי מַחְזִיק לְטַפַּח •
חוֹמֶשִׁים וְחֲצִי חוֹמֶשׁ לְלוּג •
וְתִמְצָא אֲצַבְעֵיִם עָלַי •
חוֹמֶשׁ וְחֲצִי חוֹמֶשׁ יִהְיוּקִי •
- אֲשֶׁר יִסְדּוּ חֲכָמִים וְגִדּוּלִים •
וְהֵם אוֹרְנֵי שִׁירֵי פַעֲלִים •
טוֹוֹת בֵּם מְטוּה חוֹמֵי פְתִילִי •
מִסְפְּרֵי דֶת בְּצִיּוֹר הַמַּעֲיִלִים •
בְּבִינְתִי בְּלִי מִסְפֵּר כִּסְיִלִים •
דְּבִרְיִי וְיִהְלֵלוּ הַמִּשְׁלָּים •
אֲצַבְעֵיִם בְּאוֹמֵר דֶּת בְּמִלִּים •
וְחֲצִי אֲצַבֵּעַ וְחוֹמֶשׁ מִגְּבִילִים •
בְּרוּם שֵׁלֶשׁ מִמּוֹרֵד בַּחֲבָלִים •
טַפּוּחִים וְלִכְלֵ אִמָּה כָּלֹלִים •
לִשְׁשׁ עֶשְׂרֵה חֲלָקִים בְּגִבּוּלִי •
חֲצִי אֲצַבֵּעַ וְטַפַּח אֵין לְהַעֲלִי •
עֶשְׂרֵה יִבֵּא לְכָל חֶלֶק בְּכָלִים •
וְחוֹמֶשִׁי אֲצַבֵּעִי הֵם כָּב וְעִלְלִים •
וְתַחֲלֶקֶם לַחֲמֵשָׁה בִּסְפָלִים •
וְכֵן לִשְׁתֵּי סָאָה וְחֲצִי לַהֲשָׁלִים •
חֲצִי הַסָּאָה לְכָל חֶלֶק מִבִּילִים •
חוֹמֶשִׁים וְחֲצִי חוֹמֶשׁ מִכָּלִים •
שְׁלִשִׁים הֵם וְשֶׁשָּׁה לֹוג זְבוּלִים •
חֲצִי חוֹמֶשׁ בְּלוּ לֹוגִין מַעוּלִים •
שְׁלִשִׁים הֵם וְשֶׁשָּׁה טַפַּח סְבּוּלִים •
וְשֶׁשׁ רוּחָב וְטַפַּח הֵם גִּדּוּלִים •
וְלֹו לֹוגִין בְּטַפַּח בּוֹ סְלוּלִים •
תַּחֲפֵשׁ נָא וְתִמְצָא כֵן בְּגִילִים •
עָלַי טַפַּח בְּרוּם יִזְּ הֵם שְׁתוּלִים •
יַחְזִיק בְּאֵמֶת וְאֵין עוֹצֵר וּמִכָּלִים •
אֲצַבְעֵיִם בְּרוּם יִזְּ הֵם בְּלוּלִים •
רְבִיעִית לֹוגֵי לְמָרוּם הֵם יְכוּלִים •

¹ fol. 53^b; this and the following pieces are not in d.

¹ הנני הקטן ירחמאל הואלתי לפרש את רביעי' הלוג על דרש ההלכה
כפי רבי שלמה בחרזים ובמשקל . אמ' רב חסדא רביעית של תורה
אצבעיים על אצבעיים ברום אצבעי וחצי אצבע וחומש אצבע כדנתיא ורחין
במים את כל בשרו . במי מקוה שכל גופו עולה בהן . וכמה הם אמה
על אמה ברום שלוש אמות . ושיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה ² .
אמה על אמה ברום ג' אמות מחזיק מ' סאה . וכל סאה וסאה קמ'ד
שפופרות של ביצה הרי לארבעי סאה זו מאות שפופרות של ביצה ול' (so)
שפופרות . וחלקהו תחלה ברומו ג' אמות יש בהן י"ח טפחים חלקם לז'ו
חלקים ותמצא בכל חלק וחלק טפח וחצי אצבע . ומחזיק אחד מז'ו במ'
סאה . וכמה הם ב' סאין וחצי סאה . טפח וחצי אצבע כמה חומשי אצבעו
הן כב' חומשין וחצי חומש . הטפח כ' חומשין . והחצי אצבע ב' חומשין
וחצי הרי כב' חומשין וחצי . חלק כב' חומשין וחצי לה' חלקי תמצא
בכל חלק ד' חומשין וחצי . חלוק ב' סאין וחצי סאה לחמשה חלקים .
תמצא בכל חלק חצי סאה וד' חומשים וחצי חומש מחזיק חצי סאה ³ .
נמצא כלי אמה על אמה ברום י"ג חומ' וחצי חומש מחזיק סאה וחצי
סאה . חשוב סאה וחצי סאה ללוגין . תמצא לז' לוגין . כיצד סאה וחצי
סאה ט' קבין ששת קבין לסאה . והקב ד' לוגין הרי לז' לוגין בכלי אמה
על אמה ברום י"ג חומשי וחצי חומש . חלוק הכלי באורך וברוחב לטפחים .
תמצא האמה על אמה לז' טפחים בטפח על טפח שהאמה ז' טפחים
וכשתחלקנו לאורכו ברצועות שהן רחבות טפח תמצא בו ז' רצועות כל
אחת ואחת רחבה טפ' ואורך ז' . חלוק כל רצועה לאורכה לז' . תמצא
בשש הרצועות לז' טפחי בטפח על טפח ומחזיק לז' לוגין . נמצא כלי שהוא
טפח על טפח ברום י"ג חומשי וחצי מחזיק לוג . וטפח ד' אצבעות . חלוק
ד' אצבעות על ד' אצבעות שתי וערב לארבעה . נמצא כל רביעית אצבעים
על אצבעים . נמצא כלי אצבעים על אצבעים ברום י"ג חומשין וחצי חומש
מחזיק רביעי' הלוג . חשוב י"ג חומשי וחצי תמצא בהן אצבעים וחצי אצבע
וחומש אצבע . ואני ירחמאל כתבתי כאן פי' רבי' שמואל כי אמ' חלוק
המ' סאה בי"ב חלקי ותראה אחד מן החלקי שהוא ג' סאין וקביים . חזור
וחלקהו לאותו חלק בז' חלקי ותמצא חלק אחד מן היז' קב ולוג . חזור
וחלוק אותו חלק לעשרים חלקים ותמצא בכל חלק רביעית . נמצא רביעית
אחד מעשרים בחלק ששה עשר . שהוא אחד משנים עשר שבמקוה . וגם

¹ The beginning is on fol. 53.

² MS. adds מצר לבק' החרו and continues on fol. 53^b.

³ MS. adds וחצי סאה, but it seems to be crossed through.

המקוה חלוק בשלשה מדות כאלה ותמצא אצבעיים על אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע • חלקהו תחלה בשנים עשר ותמצא ז' טפחים ברוחב טפח בגובה יח' שהן ז' טפחים בגובה וברוחב טפח • וכשתעשה מזו הרצועה רבעיים נמצאת גובהה ריח' טפחי' ברוחב אצבעיים על אצבעיים שהם ז' גובה • וכן לארבע תן רצועה של ריז' בס' וחצי • חזור וחלקהו לאותו חלק בעשרים • ונמצא חלק האחד מעשרים אצבעיים על אצבעיים רוחב ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע • קצרו של דבר תחלה ביז' וביז' ובעשרים: פֶּאֶ • מי מקוה מ' סאה ומציה יליף לרביעית של תורה • כיצד חלקהו מתחלה של מקוה ורומו של מקוה ז' אמות דהיינו יח' טפ' חלקם לז' • ותמצא בכל חלק וחלק טפח וחצי אצבע גובה ברוחב אמה על אמה ומחזיק אחד מז' במ' סאה דהיינו ב' סאין וחצי סאה • טפח וחצי אצבע כמה חומשי אצבעות הן כב' וחצי חומשין מהטפח פ' (so) חומשין ומהחצי אצבע ב' חומשין וחצי • חלקם להני כב' ¹ חומשין וחצי לה' חלקים ותמצא בכל חלק ד' חומשין וחצי • השלך מהם השנים חומשין ² חלקים ט' חומשין ועכב בדרך הנ' חלקים שהן יז' חומשין וחצי של רום הכלי דהיינו רום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע • וכאשר מיעטת הכלי ב' חלקים מהחמשה ונשארו ז' חלקים כך תמעט את המשקין שנשארו בירדנו ממ' סאה ב' סאין וחצי דהיינו ה' חצאי סאין השלך הב' חלקי ועכב הנ' חלקים שהן סאה וחצי • נמצא כלי של אמה על אמה רוחב ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומש מחזיק סאה וחצי • חלקהו לרוחבו אמה על אמה יש בו לז' חתיכות של טפח על טפח • והסאה וחצי הם לז' לוגין • נמצא כלי של טפח על טפח ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע מחזיק לוג דהיינו רביעיות • חלקהו עוד לרחבו שתי וערב • ותמצא בו ד' פעמים אצבעיים על אצבעיים כנגד ד' רביעיות • נמצא כלי של אצבעיים על אצבעיים ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע מחזיק רביעית דהיינו ביצ' ומחצה:

פֶּאֶ לשון קצר זה שמע רבי' שמואל מפי רבו בר' יקר זצ"ל • איפה ז' סאין • סאה ו' קבין • קב ד' לוגין • לוג ז' ביצים • דהיינו ד' רביעיות • פירושא דקבא מנאלן כו' לא גרסי כלל עד אמ' רב אשי • ופי' הוא מהלכות גדולות של מר יהוראי גאון • האמה על אמה יש בה לז' טפחים בטפח על טפח • כיצד האמה ו' טפחים • וכשתחלקם לאורכן ברצועות שהן רחבות טפח תמצא בו ו' רצועות כל אחת ואחת רחבה טפח ואורכה ו' טפחים • ואח"כ חלק כל רצועה לאורכה לז' חלקים תמצא בה ו' פעמים

¹ fol. 54.² Seems to be crossed through in the MS.

טפח על טפח וכן לו הריבועות הרי לו טפחים : פֶּאֶר רביעית של תורה
 אצבעיים על אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע • וצד מקוה אמה על אמה
 ברום שלש אמות וכל אמה ו טפחים הרי יח טפחים • הסר הרביע מהם
 וישאר לך וז טפחים וחצי • וכל טפח ד אצבעי הרי נד אצבעי טול מהם
 אחד מעשרים שבו הרי חומש אצבע • הרי אצבעי על אצבעי וחצי אצבע
 וחומש אצבע • וחלוק מ סאה בזה העניין הסר הרביע ממ סאה וישאר לך
 ל סאה • וטול אחד מעשרים שבל סאין הללו הרי סאה וחצי והן לו לוגין
 דסאה ו קבין • וקב ד לוגין • טול מלו לוגין אחד מיב שבו הרי ג לוגין •
 וטול מג לוגין יב שבו הרי ביצה ומחצה דלוג ו ביצי והרי לך רביעית של
 תורה • ירחמאל • ואני ירחמאל מצאתי פי על ההלכה של אצבעיים •
 ארבעים סאה בכלי שהוא אמה על אמה ברום שלש אמות • חלוק הכלי
 לד חלקים הוי ו סאין שהוא חצי אמה על חצי אמה ברום שלש • והם ס
 קבין חלוק הכלי בנובחו לו חלקי הרי חלק ששי • קבין חצי אמה על חצי
 ברום חצי אמה והם מ לוגין • חלוק הכלי עוד לד חלקי הוי ו לוגין בטפח
 ומחצ על טפח ומחצה ונובחו חצי אמה • חלוק הכלי בנובחו למחצה הרי
 ה לוגין בטפ ומחצה על טפח ומחצה ונובחו טפח ומחצה והם ס אוקיאות •
 חלקהו בנובחה השליש הרי מ אונקיאות • חלקהו ברבוע בד חלקים¹
 הרי ו אונקיאות בנובחה ד אצבעות ורוחב ג על ג וכשתצטרפם ד פעמי ט
 הוו להו לו אצבעות והשליש של לו אצבעות יב והשליש של יב אונקיא ו ג
 ושליש אונקי • כשתחלקם לי חלקי אותן ג ושליש אונקיא • ראו ו שלישי
 אונקיא ויב אונקי לעשר חלקי אצבע וחומש • הרי לכל שלישי אונקי אצבע
 וחומש • שהן לג אונקי ו אצבעות וד חומשין והיא רביעית של תורה
 כשהכלי רוחב אצבעי על אצבעי הרי ב אצבעות בנובחה ה אצבעות
 ברוחב • מוסיף עוד חצי אצבע בנובחה שהוא ח חצאי אצבעות ברוחב הרי
 ו אצבעות ומוסיף עוד חומש אצבע שהוא ד חומשין הרי ו אצבעות וד
 חומשין • והיינו דאמר אצבעי על אצבעי ברום אצבעיים ברום חצי אצבע
 ברום חומש אצבע.

הואלתי לפרש ההלכה ראי טעי תנא בחרים :

יְהִי עֲזָרִי וְסִבְרִי מִי
 לְהַשְׁכִּילִי בְּדִתּוֹת אֶל לְהוֹרוֹת •
 לְשִׁמְתִּי תְּהִי לַעֲד לְסִימָן •
 לְאֹת וּלְעֵד לְכָל דּוּרוֹת וְדוּרוֹת •
 לְהַבִּין בְּדַבָּר חֻכְמָה פְּשׁוּת •
 חֲזוֹת בָּהֶם הִישׁ בִּינָה בְּלִבִּי •

¹ Added in the margin.

- באם טעה ולא ידע ספירות •
- אפרשנה בשם פועל גבורות •
- אשר טעה במניין וספורות •
- אשר עומד בתוך הפרט לברות •
- וכאלפים בזה הכלל גדורות •
- אשר כותב לניטין ושטרות •
- אשר מלכו בעילם נעדרות •
- לבניינו והוסיף שש אמורות •
- לבניין בית אלהים בחקירות •
- פרט שניו עלי הכלל מסורות •
- חמש עשרה והוסיף ב עשרות •
- אשר מונה שני חורבן סתירות •
- אשר סופר למניין שֶׁף ברורות •
- כלל סופר לארבע מאו גמורות •
- לתנא עשרים ואחת גזרות •
- לתנא ישאל ויבצור חסירות •
- ואם יש לו לתנא רל מגורות •
- לתנא רי לסופר חקן גדורות •
- הוי עלמא ונגזר בגזירות •
- שני אלפי משיח אל זכורות •
- למעלה יצאו מהם יתירות •
- עדי תגמור ותשלים בישרות •
- ויחסר לך חמח שנים שורות •
- ומאדם עדי נח נצורות •
- ומנח עדי יפת צירות •
- לחם גדול כשנה בפתרות •
- לנח ומאת משם קשורות •
- עלי שש וחמשים בחבורות •
- זרוק הכלל וקח חרנה שמורות •
- הרי חרנה והם מאמת עטורות •
- הרי חשכג במאי נמסרות •
- וארבעה הרי חשנן פזורות •
- מנויה הילכתא תנא ברעת •
- אני האיש ירחמאל המשורר •
- לתנא תוספה עשרי כרשום •
- בשנים אחרי חורבן בכמה •
- ראה לא יטעה אדם במאות •
- שאילתו לסופר מניינו •
- למלכות היונים אחרי שש •
- מלוכה נטלה יון לסוף לך •
- הרי התחיל לסוף מ מלכותם •
- והתנא ישאל לסופר מה •
- הלא אם יש לסופר על כללו •
- לתנא יהיה לה בפרטו •
- סכום חשבון אשר ימצ כבונן •
- ונמצא אם לתנא כ לחורבן •
- ואם אחד לסופר בפרטו •
- והסופר נטעה בפרטו •
- כעשרי כאשר נאמר למעלה •
- ולסופר כשש מאות ועשר •
- ותנא דתנא ששת אלפים •
- שני תוהו שני תורה באלפי •
- עונינו אשר רבו וגברו •
- ואם תאמר למתן דת מנה לך •
- לארבעת אלפים ליצירה •
- חשוב נא לך שנות דורות קדומים •
- באלף וחמשים הם וששה •
- חמש מאות שנים הוא [מ]יפת •
- חם גדול לשם שנה חקכ הם •
- עדי נולד לארפכשד ותוסיף •
- והוא חרנה ואלף מניינו •
- ומארפכשד הם לה לשלח •
- ומשלח עדי עבר שלשים •
- ומעבר עדי פלג שלשים •

- ומפלג עדי נולד רעו הם •
- ומרעו לשרוג הם לב ביושר •
- ומשרוג הם שלשים עד לנחור •
- ומנחור לתרח כט בשנים •
- ומתרח לאברהם כשבעים •
- ומאברהם עדי יצחק כמאה •
- ומיצחק למתן דת כמו •
- והיאך הם אני אניד בשירי •
- ויעקב הוא בעמדו לפני פרעה •
- וישראל רדו מניין כהיו •
- הרי לך מבריא עד נתון דת •
- מנה לך מן לאלפים דתורה •
- ואברהם היה אזי כבן נב •
- והנה נשלמו השני אלפים •
- מנה מאת אשר עשה בחרן •
- ותשלים במ לארבעת אלפים •
- ומנית אשר עשה בחרן •
- ומציאת מנה תף עד בנות בית •
- ובית ראשון אזי עמד כעשר •
- הרי נ אלפים ושלח הם •
- ובית שני כתך עמד ותן תח •
- אזי חסר לארבעת אלפים •
- שלשים והרי תשפז תדירות •
- הרי תתיט וכן הם נגמרות •
- הרי תתמט במשפט הם כתורות •
- הרי תתעה (80) כנושר במניות •
- הרי תתקמח ואלף בהברות •
- הרי מח ושני אלפי צבורות •
- ארבע מאות כמו נקשר בשרשרות •
- כבן ששים כהוליד איש שעירות •
- בן קל הרי קץ ביקרות •
- במצרים הרי תמח בזורות •
- כאלפים ותמח מיצירות •
- ואת הנפש אשר עשה בתורות •
- תנם על תתקמח אלף מעורות •
- לתוהו הם במנין נבחרות •
- קעב אחר לחורבן בית עתירות •
- ומניינם במכתב נאמרות •
- תמח שנים עדי צאת מדברות •
- אלהים תתקבח תמצא הדורות •
- ומאות ארבע לחבוש מזורות •
- מנה שבעים רבבל תח קדורות •
- עלי תך תתכח הנה קשורות •
- קעב שנים מניינים הם בשירות •

ואואל לפרש ההלכה מאילן דעולא על פי רש"י

- אני האיש ירחמאל במשוררים • אשורר שיר באילן על מצרים •
- בתוך שש עשרה אמה ביונק • והוא נולך להביא מן מנכרים •
- גלל כי אין גדילים הם בארצו • וגדל הוא בתוך שדות אחרים •
- דרשה זו מניין לו לעולא • המן עשר נטיעות הפזורים •
- הלא יונקות בשוה בסאתן • לארכו ולרחבו כל עברים •
- והם תוך בית סאה נחרש בכולו • בערב השביעית כן אמורים •
- זבודה בית סאה אורך ורוחב • חמשים על חמשי היא לפותר •
- חצר משכן כקרוי סאתים • ומאה על חמשי נשערים •

- מרופ בחצי ותקח הסאה לך • וכן יעלה בבינת הספרים •
- יהי רוחב כאמה הרצועה • והמה יעלו במספרים •
- כעשרים וחמש מאות באמות • חלוק אותם לעשר בשערים •
- לכל אילן יניקתו יהי אז • כאמתים חמשים הם ברורים •
- מנויים הם בלא מניין דעולא • אשר הרבה ספורות בדברים •
- נאם אמרו בשש עשרה כיונק • לארכו ולרחבו בגדרים •
- סכום מניין שלשים ושתים • לאורך ולרוחב כן גזורים •
- עשה מהן רצוע הרחבה • כאמה יעלה לך בחקרים •
- פתור ומצא אשר יעלה בידך • לאלף וארבע מאות ועשרים •
- צפה כי הם שלשים ושתים • ושיעור זה לעולא הם יתירים •
- רצונו הוא לאילנות שלשה • בתוך בית סאה גדולים ויקרים •
- שלשה מבני אדם הלא הם • ומצטרפין שדה אילן ונקרים •
- תניקתן הלא שוה לארכו • וגם רחבו ומנטיעות מגברים •
- יהי בית סאה כאלפים וחמש • במאות הם לאמותיו נטורים •
- ראה כי כן ויגיע לאילן • כמו מאות שמנה הם תדירים •
- חקור כי עוד שלשי ושלשה • וגם בשליש באמה נפשרים •
- מאד הרבה הלא אילן דעולא • כאלף וארבע אמות ועשרים •
- אבל לא דקרק עולא במשער • בדבר זה בקלים וחמורים •
- לעיגול ולא לרבע מנאם • והוא יתר רביע בין חברים •
- בלוקחך הרביע מן לארבע • ומעשרים ומאלף ספורים •
- ראה כי הם כמאה וחמשים • שמנה עשר גם נשארים •
- שאר נשאר שבע מאז וששים • וגם אמו שמנה נשערים •
- לשיעור זה הלא ירבה לעולא • חצי אמה לכל צד נחקרים •
- מנה שיעור דעולא הוא כתשס"ה • ומתניתין כתתל"ג ויתירים •
- הלא אותם דמתניתין כמו ס"ה • עלי עולא וכולם נבחרים •
- חלוק לך הרצועה כן לרחבה • למאה ושלשים נמסרים •
- זקיף הקף שלשים ושתים • לצפון ולדרום ל"ג ברורים •
- כתוסף כחצי אמה לכל צד • ונשאר ס"ז בידך באמרים •
- ותן חציים למזרח ולמערב • והוא מוקף ברבע שערים :

אלו מציאות • חירות ונבואות • מציאות

המשקלות •

- ¹ אשר אין לו לבד ארבע שקלים • ובם ישקול לארבעים כספים •
 אמור היאך להשוות משקלם • ולעשותם אמתים וצרופים •
 והיאך תשקול בהם במשקל • לשעוה או לרוב פלפלין חריפים •
 ואם לא תדעה לך אל ירחמאל • אשר מליו נעימים הם ויפים •
 והוא יגיד לך את משקלם • בחכמתו בלי מחשב סעיפים •
 אשר כל חכמה לו ננלטה • ויודעי חכמה אליו כפופים •
 אמת ראשון הלא ישקול בוקוק • והשני שלשה הם עדופים •
 שלישי הוא בתשעה ורביע • כמו עשרים ושבעה לו סלופים •
 ולא תשקול לבד כי פעמיים • באחד אז לכולם מחליפים •
 וזה האות תנה להם לסימן • בשלישים עלי כולו מאלפים •

² מציאת המחשבה כמה ישאר לו

- יחשוב אנוש חכם במחשבתו • רבת רכושו מה ועושרתו •
 הפצו יהי לשאל בשאלתו • מדרת רכוש כנמצא אתו •
 אֶסֶף כֶּשֶׁשׁ מַעָה לִמְנָתוֹ • לְדַל יְהִי נֹתֵן לִמְחִצִּיתוֹ •
 עֵתָה יִשְׁלַם נָא לְהַלְוָאתוֹ • יִשְׁאָר שְׁלִישׁ מַעָה לְחַבְלָתוֹ •

מציאת כמה חשב לכל עניין זוגותו למין זוגות •

בני תחשוב בלבך עלי כמה וגם כמה • אני האיש ירחמאל הן אחודה לך
 ברוב חכמה •
 ותן על כל מזימתך כפוליים להשימה • ותשליך מאשר יש לך עדי חציו
 להשלימה •
 ותדע את אשר נשאר בידך ותחכימה • ותגיד לי האם נשאר לך מחצה
 בלי תורמה •
 ואם תאמר אמת כן הוא חשוב אחת באין מרמ • ואם תאמר הלא אינו
 תהי מחריש להויז •
 ותוסיף לך בכפלים עלי נשאר אזי שימה • ותדע נא בכל יש לך ותשליך
 החצי עד מה •
 שאל פעם שנייה לו הנשאר מחצה במה • אשר נשאר בידך ואם באמת
 להרשימה •

¹ fol. 55.

² = d. 11, fol. 1^b.

הלא בשתים לך וכן תערים להערימה • חשוב כמה תשעיות יכולת תת
ביד רמה •

לכל תשע מנה ארבע וראשונה להקימה • עלי פשוט שנייה בשתי שומא •
ואז תחוד וגם תבין למחשבתך ולמזימה • בני תחשוב עלי בלבך כמה וגם
כמה •

¹ מציאת החלוקה לשמנה הינין

שני אחים אשר להם לחלק •	לכלי מחזיק הינין שמנה •
ואין להם לבר כלים שנים •	ואחד מחזיק חמש בחונה •
והשני שלשה הין יהכיל •	והגר איך תערהו וחוד נא •
אני האיש ירחמאל המשורר •	אחלקהו בחכמה ותבונה •
כלי המחזיק שלש אמלא •	ואריק בכלי חמש בבניה •
ועוד שנית לתוך שלש אערה •	אמלא בשתי הינין ואמנה •
במחזיק בו שלשה נשאר הין •	תערה את בתוך חמש נכונה •
לכלי מחזיק הינין שמנה •	והין נשאר בשלש תתננה •
בתוך חמש והשלש תמלא •	תריקהו בתוך חמש נכונה •
והנה ארבע הינין בחמש •	וארבע בשמנה קח למנה •

The next three pieces (in MS. 2079 only) also appear to be by Yerahmeel:—

חידה אחרת •

² הנה איש מת והניח ז' בנים ולא עשה צוואה ובא הבן הבכור ולקח מן
הנכסים בתאות נפשו • וגם בא הבן השני ולקח מנכסי אביו כחפצו אבל
לא כשיעור הראשון • ובא הבן השני (השלישי 1.) ולקח מה ששיירו אחיו
אבל לא לקח כשיעור השני • ואמ' הבן השלישי לבכור הנה לא חלקנו
נכסי אבינו בשווה • לכן עשה מה שאומר לך ונהיה שוים תהא כופל
לאחי השני ולי כל ממונינו וגם חשני יכפול אחריו לך ולי את ממונינו • ואחר
כן אמי אכפול לך ולשני כל ממונכם ואז נהיה שוים • ונשאל כמה לקח כל
אחד • והשבתי הראשון לקח יט' פשימי ומחצה • והשני לקח י' פשי' ומחצה •

¹ = d. 11, fol. 2.

² A paraphrase of the puzzle of the three sons as given below (p. 381) from MS. d.

והשלישי ז פשו וכפל הראשון לשני ולשלישי ונשא לראשון ז פשו ולשני
 בא פשו ולשלישי זב פשו • ואחרי כן כפל השני לשלישי ולראשון • ונשא
 לראשון ז פשו ולשני ז פשו • ולשלישי זב דינר • ואחרי כן כפל השלישי
 לראשון ולשני • ונמצא שיש לכל אחד ואחד זב פשו ועתה שוים • וכן נמי
 יש לפרש שלקח הראשון בנכסי אביו יז פשו והשני ז פשו והשלישי ד
 פשו ולאחר כפילת תמצא שיהיה לכל אחד ואחד ח פשיט ושוים וצא
 וחשוב :

חידה אחרת •

חשוב כמה דינר שיתחפץ ואוסף לך לכל דינר פשוט מירי ואחר כן
 תקח כל התוספת אשר הוספתי שנתתי לך וקנה מאלו פשו חגורה או
 חפץ אחר • ואחר כן תקח כל הדינר שחשבת בלבך וקנה מהם חגורות כפי
 השער שקנית הראשונה ותמצא שישארו לך יז חגורות מכל לכל :

חידה אחרת •

¹ אם יאמר לך חברך קח לך כ כורות ותחלקם לפרשי ולעירוני ולכפרים •
 לפרש שתי כורות ולעירון כבר אח ולכפרי חצי כבר • ובין כולם יהיו כ
 אנשים לז כורות היאך תחלקם • וכן החלוקה • קח לו פרשים יז כבר ולשני
 עירוני שני כורות • וליז כפריים ז כורות ויהיו לך כ אנשים וכ כורות :

חידת הפרדס •

² פרדס היה לאיש • ולאותו פרדס היה לו ז שומרים • ולכל שומר
 היה עבד אחד • והלך האיש לפרדסו ולקט פירות • נתן לשומר הראשון
 חצי פירותיו ולעבדו נתן פרי אחד • ואחר כך נתן לשומר השני חצי
 פירותיו [שנשארו לו ולעבדו] אחד • ולשומר השלישי נתן גם החצי
 שנשארו לו ולעבדו אחד • ולו לא נשאר לו אלא ³ פרי אחד • חשוב
 כמה פירות ליקט • הלא ליקט בא פירות • ואם תרצה שישארו לו ב תוסף
 עוד ז פירות עליהם וכן עד אין סוף :

¹ A paraphrase of the puzzle of the twenty כורות as given below (p. 38a) from MS. d.

² = d. 11, fol. 1^b. Marg. פרדס.

³ In MS. d. the rest is cut off.

¹ חידת שלשה בנים . . . בנכסי אביהם לאחר מותו ולא לקחו בשוה .
וכפלו כל אחד ואחד לחברו והיו שוים .

² הראשון לקח י' פשימים ומחצה . והשיני לקח ז' פשי' ומחצ' והשלישי ז' פשי' ואחרי כן כפל הראשון לשיני ולשלישי ונשאר לראשון ז' פשי' ולשיני כ'א פ' . ולשלישי י'ב פ' . ואחרי כן כפל השיני לראשון ולשלישי ונשאר לראשון ז' פ' . ולשיני ז' פ' . ולשלישי ב' דינ' . ואחרי כן כפל השלישי לראשון ולשיני ונמצא שיש לכל אחד ואחד י'ב פשי' . ונמצא שוים . וכן נמי יש לפרש שלקח הראשון י'ב פ' והשיני ז' פ' . והשלישי ז' פ' . ולאח' כפולתו תמצא שיהיה לכל אחד ואחד ה' פשי' שוים וצא וחשוב :

³ אחודה נא לכם חידות . כל לב חכם נישא עד רום . מי יגידה יקח בגדי . אף שמלתו עוד לא יפרום . חוד מה עור יש לו עין . ומשל מצפון עד דרום . מלביש כל מלכי אדמה אך הוא בכל עת בלבר ערום .
חוד נא חידת הירחמאלי . תגדל חכמתך עד מרום :

⁴ חוד נא מה בוכה אין לו עין ואך כל שעה דמעתו לו . ובעת מותו יחיה נפשו . אדם ראשו ביד גמלו .
חוד נא חידת הירחמאלי . ותהללוהו על רוב שכלו :

⁵ חוד מה נקבר בית בארץ . מבלי בור נטמן חבוש . ובתוך קברו יוליד בנים . יצאו כולם לובשי מלבוש .
חידו חידות הירחמאלי . כי פונת לבו דעת כבוש .

מציאת העברת איש ואשתו : אנשים עם נשותיהם שלשה . ברוגית לעבור כל איש ואשה . והרוגית קטנה למאד היא . להכיל אך שנים בתפישה . הגד איך להעבירם אשר כל . אנוש ישמור לאשתו הקדושה . אני הנבר ירחמאל המשוור . אחוה לך בשירתי חדשה . שתי נשים ביחד תעבורנה . והשאר לאחת כחבושה . ואחרת תביאנה לרוגית . ותעביר השלישית בנפישה . ועוד תחזור שלישית היא לבעלה . ותשאר רו בחישה . שני אישים נשותיהם לשומרם . ויעבור איש ואשתו . ויעברו שני

¹ MS. Hebr. d. 11, fol. 1^b; the remaining pieces are not in MS. 2079.

² Marg. [ז ב] נים.

³ MS. Heb. d. 11, fol. 2, marg. מחש.

⁴ Marg. obliterated.

⁵ Marg. חשה.

אִישִׁים בִּיחָד • וּתְשַׁאֲרֶנָּה שְׁתֵּי נָשִׁים וְהַשְׁלִישִׁית אִזּוּ תְּבִיא לְרוּגָה • לְהַעֲבִיר
 בָּהֶם • • • תִּהְיָ לְאִשָּׁה • וְעוֹד תַּעֲבֹר לְאַחֶרֶת שְׁלִישִׁית • וְהֵם¹ עָבְרוּ בְּלִי
 חֶרֶף הַשָּׂשָׁה •

מְצִיאת הָעֵבֶרֶת נָדִי וְזָאב וְאָנָּד יִרְקָה:
 לְעֹבֵר בָּהֶם • וְהִיא לְמֵאֹד קִטְנָה וְצַעֲרָה • וְיֵשׁ עִמּוֹ נָדִי וְזָאב וְאָנָּד •
 יִרְקוֹת לוֹ לְהַעֲבִיר וּלְשִׁמְרָה • נָדִי מְזָאב וִירֻק מְגִדִּי לוֹ • לְהַשְׁמֵר לְכָל אֶחָד
 שְׁמִירָה • וְאִין דִּי לְסַפִּינְתוֹ יִכּוֹלֵת • לְהַעֲבִיר בָּהֶם לְבָד אַחַת בְּצֶרֶה • וְהִיאֲךָ
 יִשְׁמֹר זֶה מִפְּנֵי זֶה • וְהִיאֲךָ יַעֲבִירָם מִעֲבֶרָה • שְׂאֵל מֵאֵת גְּבִיר אִישִׁים
 יִרְחַמָּאֵל • וְהוּא יִחְזִיר שְׂאֵלְתְּךָ מִהֶרָה • בְּמִשְׁקַל בֵּין בְּטוֹרֵי חֵן חֲרוּזִים •
 וּבֵם תִּמְצָאוּ שְׂאֵלְתְּךָ בְּרוּרָה • הֲלֹא יַעֲבִיר נָדִי עִמּוֹ וִיתֵן • נָדִי מִצַּד שִׁפְתָּ זֶה
 יִשְׁאִירָה • וְאִזּוּ יַעֲבֹר לְהַשִּׁיב הַזָּאב לוֹ • בְּעוֹבְרוֹ יִחְזִיר הַנָּדִי חֲזָרָה • וְיִשְׁאֵר
 בְּשִׁפְתָּ זֶה הַזָּאב רַע • וְיַעֲבִיר הִירְקוֹת בְּשִׁרְרָה • וְהַנָּדִי יִשְׁאֵר יָחִיד בְּצַד
 זֶה • וִירְקָה זָאב הֵם בַּחֲבוּרָה • וְיִבִּיא הַנָּדִי עִמּוֹ וְיַעֲבֹר • וְכֹלָם עָבְרוּ אֵת
 מִי נִהְרָה:

² תַּחֲלֵק בְּכִכְרוֹת לֹכְ אִנְשִׁים • לְפִרְשִׁים וְלַעֲרוּנִים וְלַכַּפְרִיִּים • לְפִרְשֵׁי בְּ
 כִכְרוֹת • וְלַעֲרוֹן כִּכְרָא אֶחָד וְלַכַּפְרִי חֲצִי כִכְרָא • הִיאֲךָ תַּחֲלֵקֵם • וְכֵן הַחֲלֻקָּה
 קָח לוֹ פִּרְשִׁים יָבֵב כִּכְרוֹת • וְלִשְׁנֵי עֲרוּנִים בְּכִכְרוֹת וְלִיָּב כַּפְרִיִּים וְכִכְרוֹת
 וְהִיוּ לָךְ בְּאִנְשִׁים וְכִכְרוֹת:

³ וְכֵן חֲשִׁיב אוֹתָם • בְּתַחֲלִילָה דְּגִיִּם וְיִהוּדִי • וְאַחֵר כֵּךְ הֵ גִיִּם
 וְיִהוּדִי • וְאַחֵר כֵּן בְּ גִיִּם וְיִהוּדִי • וְכֵן כֹּלָם כְּמוֹ תַּחֲלִילֵת אוֹת
 רֵאשׁוֹנָה שֶׁל תִּיבּוֹת דְּרוּשׁ (?) הַחֲכָמוֹת וְזוֹהוּ הַמַּסְפֵּר •
 גִּיִּם • יִהוּדִי • גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ •
 דְּ • הֵ • בְּ • אֵ • גִּי
 גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ •
 אֵ • אֵ • אֵ • בְּ • גִּי
 גִּי • יִהוּ • גִּי • יִהוּ • יִהוּ • גִּי • בְּ

¹ Marg. (שִׁשָּׁה).

² Marg. הכִּכְרוֹת.

³ The beginning is evidently missing.

¹ יִהְיוּ רֵיק הַסִּירִי מִדַּע אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּ לַהֲזַהֵר עוֹד עֲשׂוֹת סִפְרִים אִין קֶץ
וּלְהַג הַרְבֵּה מֵאֲסָפִי אֲמָרִים • מַחְבְּרֵי סִפְרִים • וְלֹא בְּמִישָׁרִים • בְּאִין מִשְׁעֵן
וּמִשְׁעִינָה • בְּאִין בִּינָה וְתִבְנוּנָה • וְהַדִּיבּוֹר אִין בְּהֵם נִכּוֹנָה • כִּי לֹא בַּחֲרוּ
מִדַּעַת הַעֲלִיוֹנָה • כִּי מִלְּבָם הוֹצִיאוּ מִיָּלִים • אֹן וּדְבָרֵי הַבָּלִים • אֲשֶׁר
נִמְשְׁלוּ בְּמִשְׁלִים • נַחֲשִׁים וְשַׁחֲלִים • צְבָאִים וְאִיִּלִּים • עֲתוּדִים וְאִילִים •
אֲשֶׁר אִין מוֹעִילִים • וְעוֹבֵי מִי נִזְלִים • וְשִׁתּוֹ נוֹטְפִים וְזוֹחֲלִים • יַעֲן כִּי
הוֹצֵק הָעֵבֶרִי בְּלִשׁוֹנָם • וּמִבְּטָא הַלָּשׁוֹן הוֹצֵחַ בְּהִנְיוֹנָם • עַל הַסֵּפֶר וּכְדִין
וְאִינֵם • מִדַּעַת לְבָם תִּבְנוֹנָם • כִּי לְבָם נִצָּפֵן מִשְׁכָּל • וּמִבְּלִי דַּעַת נִכְלוּ נִכָּל •
וּלְשׁוֹנָם דִּיבֵר רַכָּל • בְּאִין תִּבְנוּנָה בְּלִי הַשְׁכָּל • וְאַתֶּם בְּרוּכֵי יי שְׂאֵרִית יִשְׂרָאֵל
מִבְּיַנִּי תוֹרָה וּמִשְׁכִּילִי מִדַּע שׁוֹמֵעַ פֶּשֶׁר דְּבַר דְּבוֹר עַל אֹפְנִי • וְאוֹהֲבֵי מִשְׁלָה
וּמִלְצָה דְּבָרֵי חֲכָמִים וְחִידוֹתָם לְשִׁמּוֹעַ לְהוֹסִיף לֶקַח וּלְקַנּוֹת תַּחְבּוּלוֹת לֹא
כֹּאֵלָה חֲלַקְתֶּם כִּי אִם בְּיוֹצֵר הַכֹּל • וְאַל תֵּאֲשִׁימוּנִי וְתַכְלִימוּנִי • וְתוֹכּוּנִי
וְאַל תְּדִינוּנִי • לְרַעָה וְאַל תְּקַלְלוּנִי • בְּאַמְרַכֶּם כִּי מָה אֲנִי וּמִי כְּמוֹנִי • שְׁגִלִיתִי
לְגִלוֹת הִנְיוֹנִי • בְּסִתּוֹם וְחִתּוֹם בְּעוֹנִי • כִּי נִתְּתִי אֶת לְבִי לְדִרְשׁוֹ וּלְתוֹרָה בְּסִפְרֵי
דְּנִיָּאל הַסֵּתוֹם מְכָל הַסִּפְרִים • בְּמִבְטָא וּלְשׁוֹן וְאֲמָרִים • בְּאַרְמִית וּבְשִׁירֵי
לְעִבְרִים • וְהִתְקַתִּיהוּ מִלְשׁוֹן אֲרָמִית וּבְשִׁירֵי לְלִשׁוֹן עִבְרִי • וְעַתָּה אֶעֱתִיק חֲסִדוֹן
הַהוֹדָאוֹת וְהַשִּׁירִים • אֲשֶׁר הִלְלוּ וְשִׁבְּחוּ שְׁלֹשֶׁת הַבְּחֻרִים • שְׁמִצָּא תוֹרוֹם
שְׂאִינֶן בְּכָל סִפְרִים: וְדִין הוּא סִידְרָא דִּיסְדֵּר בְּסִידְרִיהַ תוֹרוֹם גְּבַר חֲכִים • •

² חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתוֹת לְפָנַי יוֹם הַדִּין • מִסְפֵּר י[ר]חֲמָאֵל: וְהַמִּים גְּבָרוּ
חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אֲמָה מִמַּעַל לַהֲרִים בִּימֵי הַמַּבּוּל כִּי כֵן נִתְמַלְאוּ מַחְטָאֵת בְּנֵי
הָאָדָם • וְכֵן יַעֲשֶׂה לְיוֹם הַדִּין כְּאֲשֶׁר נַעֲשֶׂה בְּמַבּוּל • כִּי בְּיוֹם הַדִּין יִשְׁפּוֹט
הָקָדֵשׁ אֶת עוֹלְמוֹ בְּאֵשׁ • שֶׁנֶּכֶד כִּי בְּאֵשׁ יי נִשְׁפָּט וַיִּגְדֵּל הָאֵשׁ עַד חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה
אֲמָה מִמַּעַל לַהֲרֵי גְבוּהָ מְכָל הַהָרִים הוּא הָר הַנִּקְרָא אֱוִלִּיָּמָפּוֹס כִּי מֵאוֹתוֹ
הָרַע עָשׂוּ הַיּוֹנִים אֶת מְנִיין הָאֱוִלִּיָּמָפּוֹס כִּי לְאַרְבַּעַת שָׁנִים הָיוּ עוֹלִים בְּהָר
אֱוִלִּיָּמָפּוֹס וְהָיוּ כּוֹתְבִין בְּעֶפֶר תִּיקוּהַ (so) אֲשֶׁר עַל הָהָר אֶת נִצְחוֹנָם וְלֹא הָיָה
רוּחַ מְנַשֵּׁב עֲלֵיו מִפְּנֵי גִבּוּהוּ כִּי הָיוּ (so) לֹא הָיָה שׁוֹלֵט עֲלֵיו וְגַם עוֹף הַשָּׁמַיִם
לֹא פוֹרַח עֲלֵיו וְאִישׁ לֹא הָיָה עוֹלָה עֲלֵיו אִם לֹא הָיָה נוֹתֵן בְּפִיו סָפּוֹן מִלֹּא
מִים וּבְנִחְרִיּוֹ מִפְּנֵי הָאוּיָר • וּלְפָנַי יוֹם הַדִּין חֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה יוֹם יִהְיוּ מוֹפְתִים
בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ • וְהִיתָה צָרָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר לֹא נִהִיתָה מֵהִיּוֹת גּוֹי עַל הָאָרֶץ
וְתִרְעַשׂ הָאָרֶץ וְנִמְסּוּ הַהָרִים וְשָׁאוֹן יָמִים יִהְיוּ לְפִלְגִים אֲשֶׁר יִשַּׁק הָאָדָם

¹ d. II, fol. 73; see above, p. 365.² d. II, fol. 257.

בפחד לבו כי קרוב יום יי על כל הגוים הוא יום יי אשר לא יכילו זעמו ולא יושע כל בשר כי אם בתשובת עזיבת רשעו וישוב אל יי:

ואלה האותות חמש עשרה בחמשה עשר יום כל אחד ואחד ביומו:

ביום הראשון יצא הים מחוק גבולו על כל גדותיו וירבו המים ממעל להרים הגבוהים ארבעים אמה ויעמדו כחומה: ביום השני ישובו ויחרבו עד למעט: ביום השלישי יתראו התנינים הגדולים אשר בתוך הים מחוסר המים והם בלייגש והם גועים בקולם עד לשמים: ביום הרביעי יבשו ויחרבו כל המים שבימים ובאגמים ובנהרות ויצמא ויהמה האדם והבהמה והעוף: ביום החמשי יבכו האדם והבהמה והעוף למים עד שיטיפו דם מעיניהם וכל האילנות והדשאים יטיפו דם: ביום הששי יהיו קולות וברקים ורעמים ורוחות: ביום השביעי יכתתו כל האבנים וימסו: ביום השמיני תרעש ותגעש הארץ ומוסדות השמים ירגזו: ביום התשיעי יפלו הבתים ויפלו המדרגות ויצעקו העצים והאבנים בצעקת בני אדם: ביום העשירי יכנסו ויבאו בני האדם בסעיפי הסלעים ובמחילות עפר מפני פחד יי: ביום אחד עשר ינערו עצמות בני אדם מקבריהם ויושלכו ויסחבו על פני חוצות: ביום שנים עשר יפלו הכוכבים והמאורות ונגואלו השמים הספר והארץ כבגד תבלה ויפתחו הקברות ויתקעו השופרות ורבים יקיצו: ביום שלשה עשר ימותו וינעו כל בשר יחד: ביום ארבעה עשר ישרפו שמים וארץ וימסו מאש הגדולה ויכלו: ביום חמשה עשר יבראון השמים החדשים והארץ החדשה ויקיצו שוכני עפר המשכילים ויזיירו כוזהר הרקיע וכצאת השמש בגבורתו ויקבצו בתוך ירושלים עיר הקדש וירא עין בעין בשוב יי ציון ויאספו אל עמק יהושפט לשפט אותם ואז יבראון כולם ברוח חדשה ונפש חדשה וברייה חדשה ויבאו לפני המלך יי: ויהי במלאות קץ העולם וידום האור ותכבה החושך ואחיה את המתים ואקיץ ישיני הארמה וישיב השאול את חובו והאבדון ישיב את חלקו ואשיב לרשע כפרי מעלליו ואשפוט בין בשר ונפש • וינוח בהשקט העולם ובלע המות לנצח ושאול תסכר את פיה ולא יהיה עוד הארץ בלי צמח ולא יעקרו יושביה ולא יטמאוה שפטים • וארץ חדשה ושמים חדשים יהיו לשיבת עולם: ומשני דמיונים הללו הקשת אדום ותכלת • התכלת דומה למים • שלא יהיה עוד מבול לשחת כל בשר • והאדום הוא דומה לאש לזמ' כי כבר נדונו במים הוא המבול • ובאש ידונו ליום הדין ועל שני דינים נדמה הקשת בענן • וארבעים שנה לפני יום הדין שישפוט יי את העולם באש לא יהא נראה הקשת בענן מפני יבשות חום האויר:

יֵה נִכְחִיר לִרְאֵשׁךָ וידע מה במחשך נִעְרִיצֶךָ ונִקְדִּישֶׁךָ רֵם שִׁירָה נִקְדֵּשׁ רְחוֹם
 כְּסוּד שִׁיחַ שְׂרָפִי קוֹדֵשׁ הַמִּקְדָּשִׁים שִׁמְךָ בְּקוֹדֵשׁ חֵייל מַעְלָה מִשְׁבַּחִים לְנִשְׁאֵךְ
 חֵיות וְאוֹפָנִים מְרוֹמָמִי כִסְאֶךָ כְּתוּב עַל יָד נְבִיאֶךָ קָקוֹל הַמֶּזֶן הָעוֹמְדִים
 בְּמִשְׁמֵר מֵהֶם וּבָהֶם יִשְׁוֹרְרוּ מִזְמוֹר וְקִרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר אֲגִדּוֹת כִּיתוֹת
 בְּשִׁילָשׁ מַפְלִיאֹת אֶחָד וּשְׁנֵי וּשְׁלִישִׁית לְנֵאוֹת קֶקֶק יִי צְבָאוֹת לִיחַד בְּעוֹלָמוֹ
 נִשְׁבַּע לְבָדּוֹ לוֹ נָא הוֹדוֹת כִּי אֵין בְּלַעְדּוֹ מֵלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּרַעַשׁ מִקְדָּשִׁים
 וּבִשְׂרִיר מִשְׁקוֹל בְּקוֹל אֶחָד מְבַלִּי עֵקוֹל אֵן בְּקוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל אֲדִיר וְחֹזֶק מִשְׁמִיעִי
 בְּקוֹל רְצוּיִים לְבוֹרֵאִם בְּנוֹעַם יֵאֲדִירוּ רֵנֵן הָרָאֵל וּכְרוּב יִשְׁוֹרְרוּ מִתְנַשְּׂאִים לַעֲמַת
 שְׂרָפִים לַעֲוֹמָתָם בְּרוּךְ יֵאֲמְרוּ שִׁיר וּשְׁבַח יִשְׁבַּחוּ לְשִׁמּוֹ שׁוֹקֵדִי דְלָתוֹת מְנַעִימִים
 לַעֲוֹמוֹ בְּרוּךְ כְּבוֹד יִי מִמְּקוֹמוֹ לַעֲמֵךְ רַחֲמִיךָ וְחֶסֶדֶךָ תִּשְׁפִּיעַ לְבָדֶךָ מִמְּקוֹמֶךָ
 מְלִכִּינוּ תוֹפִיעַ וְתַמְלוּךְ עֲלֵינוּ כְּמַחֲכִים אֲנַחְנוּ לָךְ לְהוֹשִׁיעַ מוֹעֵד וּזְמַן
 חֹדֶשׁ לָנוּ מִתִּי תַמְלוּךְ בְּצִיּוֹן בְּקִרְוֵב בִּימֵינוּ לַעֲוֹלָם וְעַד תִּשְׁכּוֹן בְּתוֹכֵנוּ הָאֵל
 בְּעוֹז גְּדֻלָּךְ וּפֶאֱרֵךְ הָאָרֶץ חֲשִׁכֵנוּ וּשְׁלַח אֹרֶךְ תַּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ יִירוּשָׁלַם
 עֵירֶךָ חֲנוּן תִּנְחַם אֶת עַם הַנֶּאֱנָחִים חֲפוּץ בְּאַהֲבָתָם וְיִהְיוּ שְׂמֵחִים לְדוֹר וָדוֹר
 וּלְנֶצַח נִצְחִים זָעוּ כָל חֵיל מְאִימָתְךָ זִכּוֹת וְצִדְקָה נִמְצָא לַעֲוֹמָתְךָ וְעֵינֵינוּ
 תִּרְאִינָה מְלִכּוֹתֶךָ קְדוֹשׁ הַיְּגִנְנוּ בֵּין כְּהִנֵּג הוֹדֵךְ קוֹלֵנוּ תֹאזִין גִּיטָא אֲנוּךְ
 כְּדַבֵּר הָאֲמוֹר בְּשִׁירֵי עוֹזֶךָ וְאַמֶּךָ הַנִּכְשָׁלִים בַּחֲקִיק וְאִמַּת צוּרֵינוּ דְּבִרְיֶךָ כַּחוּקֶךָ
 עַל יְדֵי דוֹד מִשִּׁיחַ צִדְקֶךָ יִרְאוּ רַבִּים חוּקֶךָ מְלִכּוֹתָיו אֹם אֲשֶׁר בּוֹ בָּחַר לוֹ יֵה
 יִמְלֹךְ יִי לַעֲוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָהּ :

יְחִיד בְּכָל שִׁמּוּשֶׁךָ • יֵאתָה לְהוֹוֹת קִדּוּשֶׁךָ • נִעְרִיצֶךָ וְנִקְדִּישֶׁךָ • רִמּוֹת
 וְשִׁירוֹת בְּנוֹדֶשׁ • כְּסוּד שִׁיחַ שְׂרָפִי קוֹדֵשׁ • הַמִּקְדָּשִׁים יִימֶךָ בְּקוֹדֵשׁ • חֵי
 יִתְעַלָּה שִׁימְךָ חֲבוֹרַת רוֹם וְתַחַת מְשׁוּלָשִׁים לְנִשְׁאֵךְ • כְּתוּב עַל יָד
 נְבִיאֶךָ • מֵה טוֹב שִׁיר הַנֶּאֱמַר • מִפִּיהֶם שְׁבַח נִגְמַר • וְקִרָא זֶה אֵל זֶה
 וְאָמַר • אֱמַת קְדוּשׁוֹת מְצַבִּיאֹת • יִי אֱלֹהִים לַעֲתוֹת הַמִּתְצַאֹת • קִד' קִד' יִי
 צְבָאוֹת לְמַגְלָה רַחֵם סוּדִי • לִירֵאִיו בְּרֹב חֶסְדּוֹ • מֵלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ • הָא'

¹ From the Paris MS., no. 646 (Ancien fonds 174), fol. 238; see Zunz, *Literaturgeschichte*, p. 486. The copy was kindly made for me by Mr. J. Broydé, editor of *Les Réflexions sur l'Ame, par Bahya ben Joseph ibn Pakouda* (Paris, 1896).

אשר נראה לאב במחזה הנגלה כל הווה כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה צביונו בקולם יזמרו צדק דרכיך ישמורו איה מקום כבודו לעומתם ברוך יאמרו עם זו ובשירתם להנעימו עומדים ומשבחים בעימו ברוך כבוד יי ממקומו ישינו חיים עצומים יה ממקומו הוא יען ברחמים ויחון עם המיחדים שמו לעולמים רשומים בשמו נומרים רמש ובוקר בכל יום תמיד משוררים פעמים באהבה שמע אומרים יגילו ברעדה ובפחד ייחודך פורשים בלי כחד שמע ישראל יי אלחינו יי אחד חסדו יצוה עמנו חנון אחד הוא אלחינו הוא אבינו והוא מלכינו והוא מושיענו יסיר מעלינו עול מענית והוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי להיות לכם לאלהים לבדו ימלוך עליכם וקולו ישמיע באזניכם אני יי אלהיכם

For Feast-days as follows :—

יי עבדו ביראה לאלהינו עבדו כי הוא אדיר אדירנו יי אדונינו דרשו יי במרץ דוד מה אדיר שמך בכל הארץ והיה יי למלך על כל הארץ אמן כולם ביחד יאמינו כי יי לא יקח שוחד ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד ואמן כולם נגמור מצותיך נעשה ונשמור ובדברי קדשך כתוב לאמור יגדל רֹם חֶסֶן מַלְכוּת אֱלֹהִים בתחת ובעליה ימלוך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה :

A. NEUBAUER.